

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 21. April. 1787.

Barátságos Levél a' Poétákhoz.

Ti, kik a' képzelés' tűz-szekerén űltök,
 A' 's a' ki-lőtt nyílaknál gyorsabban repűltök;
 Edgy pertzentés alatt a' tenger mélyységét
 Bé-futtyátok 's az Eg' hofzszát 's szélefségét,
 Kiknek nagy elmétek olly termékeny bányá,
 Mellynek ki nem fogyhat jeles találmánya,
 Ha gyonyg kofzorút tesz edgy Héros fejére,
 ' Mingyárt újjat teremt az el-ment helyére,
 Ti kik fellyül múltván a' munkás méheket
 Sok fűből szivtok ki illatos mézeket,
 'S gyakran olly roszsz 's irígy szájra prédálljátok,
 Melly értek kénköves fűstöt okád rátok,
 Ti Poéták, kiknek énekek szózattya,
 Még az értz szívet-is titkosan hasgattya,
 'S mint a' sújtott kő-szál hajdan ontott vizet,
 Úgy a' száraz szem-is néktek könyvel fizet
 Tisztelettel a' föld fog néktek adózni,
 Ha kegyefség fogja minden szótok' sózni;
 De szörnyű átok lefzsz a' találós elme,
 Ha vezére nem lefzsz az Isten' félelme. — —
 Mint mély útálatra méltók az olly szépek,
 Kiknek minden tagok bűnre annyi lépek;
 Búja tűz szikrái színek' vídámsága
 Sireni éneklés szájjok' nyájjsága,

Lest hányó szemeik olyan fel-vont ívek,
 Mellyek' nyílaitól sértetnek fok szívek.
 Ilyen a' Poéta, kit nagy tehetségre
 Méltóztatott az Úr, 's él vele roszsz végre.
 Ki-undok bünt ruház a' virtus' képével,
 Mézzel tölti a' száj, 's a' lelket epével
 A' bűnnek eszközüül kedves hangját nyújtja,
 'S a' fel-került vérnek vétkes tüzet gyújtja — —
 Hajdan a' föld félté a' nagy Poétákat,
 Mint az Eg' titkával küldött Profétákat,
 Mint reszket minden szív az Isteni szóra;
 Ugy fogadták, a' mit szóltak a' köz jóra,
 Ők voltak mindenütt az Ország' Doktori,
 A' bűn' üldözői, 's a' Vallás' tútori.
 Kik az igazságnak székébe fel-áltak,
 Harfogó, de kedves hangal trómbitáltak.
 Mentették azt; kit más ok nélkül üldözött
 Edgyeséget tettek a' perlődök között:
 Az Erköltsi Törvényt versbe öltöztették
 A' gyenge elmékbe jókor tsepegtették;
 'S mint a' melly betűket tserfákra mettzének
 Velek edgyütt nőnek, noha nem tettzenek:
 Igy nőtt a' jó erkölts a' test' állásával,
 A' szív' tisztasága a' száj' vallásával.
 A' Hazának hasznos Fiakat így szültek,
 Nagy Lelkü Pogányok fok helyt így készültek.
 Róma' edgyik dísze *Horátz*, *Orfeusról*
 Mint az Isteneknek Követtyekről, úgy szól,
 Ki verseket írván ama vad időkben,
 Mikor az Emberek laktak még erdőkben;
 'S mint étkek az aprók a' nagyobb vadaknak,
 Ugy voltak tárgyai minden erőszaknak,
 Olly kedves színekkel a' virtust festette,
 Hogy a' vad népekkel azt meg-szerettette.

El-hagyván az erdőt, várost építtettek
Törvényeket irtak, 's köztök Birót tettek.
Véget vetvén a' rút közös bujaságnak
Meg-ölelték járimát a' szent házafságnak,
Hogy többé más jávat senki-is ne bántsa,
Kinek kinek földet mértek, hogy azt szántsa,
'S Interesse abba szórja izzadását,
Várván dolga után az Úr' bőv áldását.
'S mint a' kötél, melly fok tzerénkből veretik,
A' szélyvéstől könnyen széllyel nem tépetik,
Bár terhes hajót húz szemközt a' habokkal,
Mint meg annyi felé-rohanó halmokkal:
Igy ök fok személyből kötvén tárfaságot,
Kölsön' adtak erőt, háznot 's bátorságot:
Azt a' ki kárára edgynék igyekeze,
Vizfza verte foknak érte fel-vont keze.
Minthogy a' Poéfis tett illy nagy tfudákat;
Isten-Azszonyoknak tették a' Músákat
A' Poéfit tarták olly mennyei szónak,
Mellyel a' bir a' ki kedves Apollónak;
'S tsak nem az imadás' tzeljává azt tették,
Kiben ez Isteni erőt meg-fejtették.
Ama bölts Homérus, kinek Iliása
Az akkor élt Világ' hiv le-rajzolásá,
A' fok zöld koszorút alig bírta fején,
Hét Város perlődött születése' helyén,
Mindenik ezt tartván leg-drágább díszének,
Hogy ő volt böltsője felséges eszének.
Nevére fok templom, kő 's értz-oszlop épült,
Mint a' napfény, hite menvén nőtt és szépült;
Mert jó szívből buzgó írása e' Böltsnek
Kegyes tutora volt a' szelid erköltsnek
Nem említem az Úr' Szentei táborát
Mófest és Máriát, Annát és Déborát,

Kib-

Kiknek szájak által az Úr' Lelke zengett,
 Úgy hogy a' szív olvadt, a' menny és föld rengett,
 Dávidról sem szóllok, kinek fok 'Sóltári
 Leg-búzóbb szívének eleven óltári,
 Mellyeknek úgy láttzik, hogy kedves illattya
 Az Eg boltozatit ma is hasogattya
 Edgyfzersmind olly tömlő Enekinek könyve,
 Hól zárva van bűnén fokfzor tsorgott könyve,
 Hól hasznosban mint az *Bethesda* fördőben
 Tisztúlhat a' bűnös-szív minden időben,
 'S a' kiért az Urnak Lelke azt illeti,
 Meg-gyógyúl az, 's Lelke' szennyeit le-veti,
Gileád balsamit e' könyv meg-baladja
 Minden Lelki febre kéz flastromát adja,
 Az öfzve tört szívet olájjal öntözi,
 'S drága szerből készült irral bé-kötözi,
 Úgy hogy mikor a' hiv bűnös ezt forgattya,
 'S meg-hafadt szívének vizét rá tsorgattya,
 Érzi, hogy a' *Dávid*' könyve foly ölébe,
 Vele edgyütt repül az Isten' elébe,
 Hogy meg-nyílt tárháza' kintsét rá áraszsa,
 'S Bűnein fokat sirt szemét meg-száraszsa,
 A' mi időnkben-is éltek hár kevesen
 E' szép talentommal, kik éltek nemefen,
 Nagy elméjű *Milton*! kinek bölts írása
 Olly 'északon fakadt újj Pégáz' forrása,
 Melly ha nem mindenkor forr-is kristály habbal,
 De fok drága gyöngyöt hány-ki az ifzappal.
Milton! ki az el-rünt *Edent* felkerested,
 Az érző szívnek azt, mint élőt úgy fested.
 Le-irod, melly tiszta, 's tellyes boldogságban
 Elt ama két remek az ártatlanságban,
 Kiknek a' természet adott köntöst 's ágyat,
 Minden vad állatban annyi hiv jobbágyat,
 Kik-

Kik-

Kiknek minden fűszál vígan illatozott,
Meg-ért gyümölcsökkel a' fa kínálkozott,
A' szépen éneklő madarak fereggel
Víg nőákat fuvták minden este, 's reggel
A' friss Zefir rájuk gyengén lengedezett,
A' futtató forrás tetzve tsergedezett.
Bámúló szemeket most emelék égre,
Majd a' virágokkal hünzett mezőségre.
Ollykor gyöngy testeket nézvén a' forrásban,
Tellyes gyönyörködést találtak edgymásban;
Tiszta tsókjaik közt nem tudván mi légyen
A' bűn, 's a' szerelmet meg-hervasztó szégyen,
'S mikor ditső helyét bóldog Eleinknek
Soká mutogatod képző Lelkeinknek,
Mint Király fiakat benne meg-hordozól,
'S ledült hantyaikra újra visszaza hozól,
Mint a' ki fok kintsel bírt édes álmában,
Tel-ébredvén búsúl, hogy nints hatalmában:
Úgy meg-repedt szívünk' fatsarod sírásra,
Lejrván, mint jutott forfok pufztulásra.
Véres izzadásra bűnért mint büntettek,
Bű, bánat, 's betegség' tárgyai mint lettek.
Edgy napon mint tűnt-el fok szép ajándékok,
'S velek nyomorúltá mint lett maradékok.
De mint a' melly felhők sűrűn öfzve gyűlnek
A' fok zápor által végre ki-ürülnek,
'S túl-a' már meg-ritkúlt fátyolokon láttzik
A' mosolygó napnak sugára mint játtzik;
Úgy mikor fok könyvünk' te-is ki-merítéd
Gyászba borúlt napunk' újjra fel-derítéd,
Vezetvén ama jobb 's szebb Eden' kertére,
Mellyet Mennyben fundált Urunk' bertes vére.
Hól bóldog éltünknek vég-határt nem mért ő,
Hová nem tsufzhat bé az álnok kísértő,

Hogy

Hogy mézes törébe szép színnel kerítsen,
 'S újra a' kárhozat' sárjába merítsen,
 Hól a' tiszta szentség' biboriban járunk;
 Bőven meg-adatik itt szenvedett kárunk,
 Mert mint halhatatlan az Úr' dítősége;
 Úgy szent örömünknek nem lesz híja 's vége. —

Kegyes *Tung!* ki-birtál felséges elmével,
 Melly edgyütt dolgozott az Úr' félelmével,
 E' vezérlé pennád, 's tsorgatta sírásid',
 E" balfamozta-meg szív-ható Irásid',
 Mellyekkel énekléd árnyék éltünk' végét.
 Lelkünk betses vóltár, 's az Úr' dítőséjét.
 Mint *Jób* Papi széket hamából tsinála,
 'S a' mulandóságról abból prédikála,
 Úgy kedvesid' sírját te arra szentelted,
 Hogy halandó vóltunk arról énekelted;
 Máfokat az álom míg hintett mákjával,
 Eles elméddel Te mint égő faklyával
 Leg-többször éjfélíg, gyakran egész éjjel
 A' Kripták, 's temető'z közt járkáltál széllyel,
 Ott nézted, mik vagyunk, írván a' mit szólltak
 Néma sír halmokból a' porrá vált hóltak.
 „Hogy nem soká mi-is, mint ők földé lézünk,
 „De az Úrhoz repül lakni nemesbb részünk
 „Addig-is, míg ütne ama végső óra,
 „Mellyben fel-kél e' por a' trombita szóra,
 „'S edgyesül már régen dítősült párjával,
 „Hogy éljen az öröm, 's bóldogság' árjával. —

Halhatatlan lesz *Pop*, *Shakspir*, a' nagy *Haller*,
 A' jó szívű *Gellert*, *Kleiszt*, *Hagedorn*, *Geszner*,
Klopstok, ki szent tzelúl énekinek tette
 Azt, ki vérét önként ki-ontá érette

Kor-

Kornélj Racin, kik a' szív' külsával bírtak,
'S olly tsudára méltó rémekeket írtak,
A' mellyek mind addig drága betsben léznek,
Míg szállást ad a' föld a' virtusnak 's éfznek. —

Ti-is kedves Hazám' elmés Poétái

Fogytán lévő nyelvünk' búzdó 's hív Dajkái;
E' nagy embereknek nyomát tapodjátok,
Hogy örökség szerént Hélikont bírjátok.

Ortzi, és *Rádai* bölts, és tisztes Vének

Mind ketten tutori a' Haza' nyelvének
Harfogtásátok ezt a' sírnak széléről,

„Magyar! meg-émlékezz Eleid' híréről

„Hajdan minden Nemzet félt és betsült téged';
Neveld Öfeidről rád szált ditsőséged'.

„Fenékig a' Duna elébb ki-száradjon,

„Mint nagy neved 's ékes nyelved el-hervadjon. —

Ti, kik egyenesen a' tetőnek hágtok,

Minthogy ugorva-is mindég talpra hágtok

Rajnis, és *Révai*, *Szabo*, 's más több Böltsék,

Mert nints idöm névvel, hogy fok fort bé-töltsek,

Mennyetek nem félvén semmi akadéktól,

Munkátok áldatni fog a' maradéktól.

Ti-is, kik Frantz Lábon indúltatok, jertek;

Sok borostyánt *Racin* 's *Póp* ez úton nyertek,

Néktek-is tsomonként lehet azt itt tépni,

Ha próbált nyomokba tudtok böltsen lépni.

Hogy azért a' fel-tett ditső tzel't érzétek,

Ama kegyes és bölts Grófot kesérjétek,

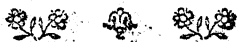
A' ki záfzló gyanánt laurust vivén fején,

A' Hélikon hegynék jár szintén tetején,

Mint O, Músák' nyelvén akarmit mondotok

A' köz jó, 's a' virtus légyen fő gondotok.

Igy

Igy itt ékeskedtek fok zöld kofzorúval,
 'S mikor a' halálos szél azokra fúvall,
 Oly koronát az Ur fog helyettek adni,
 Melly ragyog mint a' nap; 's nem tud meg-hervadni.

*Debretzenből. Edgy nagy érdemü Tudós Hazafi-
 nak D. V* I* Urnak jegyzése.*

Midön a' közelebb el-múlt Héten külömb kü-
 lömb-féle régi pénzeim között ládámban keresked-
 ném, a' kezembe akada a' Kurutz-Világban veretett
 edgy olly nagyságú réz pénzem, mint a' mostan kö-
 zötrünk forgó réz-polturánk szokott lenni: minthogy
 nem gondolnám, hogy valaki az említett különös rit-
 kaságú nevezetes réz pénzről valaha írásban leg-kis-
 febb emlékezetet-is tett volna, el-nem mulathatám,
 hogy a' minapi ígéretem szeréat, a'riól kedves Nagy
 Jó Uramat, edgy, vagy két forból álló írásomban
 ez uttal nem tudósitnám. Annak edgyik oldalán a'
 közepében hofzfára le-felé edgy nagy I. betű va-
 gyon veretve, a' melly, mint nyilván gondolhatom,
 az akkori Magyar Királyt, első József Tsáfszart je-
 lenti, és azon I. betűnek felibe edgy módos Királyi
 Korona vagyon reá fel-függesztve, kerefsztül által-
 pedig a' közepén az 1707-dik esztendőbéli szám va-
 gyon reá fel-írva, vagynak ezen kívül még más ehez
 mindenekben hasonló a' féle két pénzem-is, kik köz-
 zül edgyikén az 1706, a' másikán 1708. vagyon
 reá ütve: a' másik oldalán az én réz Pénzeimnek ez
 a' Deák Inscriptio, vagy Fellyül való Irás olvasta-
 tik: In necessitate Varadiensi, az az: *A' Váradí
 szüktségben.*

(A' többi következik.)